ל) [לקמן לג: מנחות ז:] תו״כ ויקרא חובה פרש׳ ג ה״ט, ועי׳ ירוש׳ יומא פ״ה סה״ד, ל) תו״כ שם ה״ח, ג) מנחות

מט. ע"ש תו"כ שם הי"א,

ד) ויקרא טז יד, ל) [דף מ:],

ו) רטנ"ז רררות לוי 1) לוזי

בא א מיי׳ פ״ה מהל׳ מעשה הקרבנות הלכה ט: בב ב מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הלכה כד:

תורה אור השלם

 וְטָבֶל הַכֹּהֵן אֶת אֶצְבֶּעוֹ בַּדְם וְהִזְּה מִן הַדְּם שָׁבֶע פְעַמִים לְפְנֵי יְהֹוָה אֶת פְּנֵי פְעַמִים לִפְנֵי יְהֹוָה אֶת פְּנֵי יי. ויקרא ד. ו פרכת הקדש: ינְתוֹ הַבּּהוֹ מִן הַדְּּהם עַל ז מִזְבָּח קְטֶרֶת הַפַּמִּים יְהֹוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאַת כָּל דַּם הַפְּר יִשְׁפֹּךְ אֶל יִסוֹד מִזְבַּח הָעלָה אֲשֶׁר פָּתַח יטר בּוְבָּר וְוֹעּלְרוֹ אֲשֶׁר בְּוֹבְּר אֹהֶל מוֹעֵד: 1. וְעָשָׁה לָפָּר בַּאֲשֶׁר עָשָׁה לְפָר הַחָשָׁאת כַּן יַעֲשָּׁה לוֹ וְכַבֶּר עֻלָהֶם הַכֹּהַן וְנְסְלַח לְהָם: ויקרא ד. כ

מוסף רש"י

שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא. דם לא קידש לחלאין, מעיקרא. דם לא קידש לחלאין, אם קיבל שיעור הזאות דדם אשם מלורע או דם פרים ושעירים הערפים בשני כלים לא עשה כלום (מנחות ז:):

שימה מקובצת

לבל מה שאמור בענין. היינו תניח כוותיה דרב פפא דלכל האמור כוומיה דרב פפח דוכנה החמוד בענין משמע לענין דברים שלא נאמרו בהדיא ביייב ונאמרו בפר העלם, ואי לענין לעכב הא עיקר החאות כחיבי בגופיה דיוה"ה, אלא ודאי לענין את בדם ועבילה קאמר שלא נאמרו ביוה"כ. וא"ת והא לקמן שמו מונח ביים כי חל שימה מקמן (מא:) מוכח גבי הא דפריך והא תנא לכל האמורים בענין קאמר דיותרת ושתי הכליות בפר יוה"כ נפקא לן מהך דרשא, וא"כ היכי מייתי מיים סייעתא לרב פפא דלעניו את בדם חייעתה כרב פפח דנפנין חת בדם וטבילה, אימה דאירי דוקה לענין ות וטבילה, אימה דאיירי דוקה לענין יותרת ושתי הכליות שלה למתרו כלל בפר יוה"ב. מיהו י"ל מדקא מהדר ליה רבי ישמעאל ק"ו ומה במקום שלה השוה כר דאיירי ע"יכ לענין שלה השוה כר דאיירי ע"יכ לענין שלה השוה כר דאיירי ע"יכ לענין את בדם וטבילה כדמוכח לחמן דלא ילפיטן מהאי ק"ו דלא השוח כר ילפיטן מהאי ק"ו דלא השוח כר שום דבר חדש רק מקון הואות ופירושו, מכלל דשמיע ליה מח"ק דהיינו רבי דלכל האמור דקאמר לענין את בדם וטבילה נמי קאמר. וא"ח היא גופיה מיקשי מנלי קמות. וא"ח היא גופיה מיקשי מנליה לר" ישמעאל נמי דרבי איירי נמי לענין את בדם וטבילה, אימא דדוקא איירי ביותרת ושמי הכליות, וי"ל מדקאמר לכל האמור בענין משמע דאתי לכל הדברים שנאמרו בזה יותר מבזה ד"ל): אלא מה תלמוד (נווו פ די). איש ביו ותכת וב' לומר לפר בו'. ומשום יותרת וב' כליות איצטריך לקמן, דלפר י״ה לא איצטריך לאת בדם וטבילה דמק״ו וא"ם והלא אליבא דמ"ק קמנו. זמי שי היטנו ועייבו עד קמנו. דהיינו מלפר זה פר י״ה לענין (ל)כל האמור בענין ולענין ב' דרשות לאת בדם וטבילה וליותרת וב' הכליות, א"כ לרבי ישתעאל נמי דדרים את בדם וטבילה מק"ו אימא דלפר זה פר י״ה ולענין יותרת וב׳ הכליות דלא מתרבו מק"ו כדפי" לעיל, ומנ"ל לאוקמי לפר זה פר העלם דבר כיון דאיכא לאוקמי לפר העלם דבר כיון דאיכא לאוקמי לפר זה פר י״ה לענין שום דרשא לענין יותרת וב׳ כליות, וי״ל דלענין יותרת יותרת זב" כליות, ויי"ל דמענין יותרת זב" הכליות לחוד ליכא לאוקמי כיון דבהאי קרא כתיב וכיפר משמע לענין כפרה מקיש ליה, ויותרת ושמי הכליות אין בו כפרה דהקטרה אינה מעככת. וא"מ, והלא לח"ק דהייע יובר או מידי או ביותר או רבי מוקמינן ליה לפר י"ה לכל האמור בענין גם לענין יותרת וב' הכליות כדפי', וי"ל דודאי לת"ק דאינטריך היקשא לענין את בדם וטבילה דהוי מידי דכפרה מוקמינן ליה נמי לענין יותרת ושחי הכליות ליה נמי לענין יותרת ושחי הכליות למי מנדי דכפרה (ואין) אש"ד דלה היו מודי דכפרה (ואין) היקש למחלה, אבל לר"י דנפקא ליה את בדם וטבילה מק"ז מו ליכא לאוקמיה לפר בפר "יה משום יותרת וב׳ הכליות לחוד כיון דלא הוי מידי דכפרה. ובהאי שינויי לכם הא מדיר לכפה. ובטם דע"כ נמי מתרלינן קושיא ראשונה דע"כ למ"ק לכל האמור בענין לענין מידי דכפרה קאמר לענין את בדם וטבילה קאמר אע"ג דאתי נמי ליותרת קאמר אע"ג דאתי נמי ליותרת קחמל חע"ג דחמי נמי ניותרת וב' הכליות כדפי'. וא"מ א"כ מא" תיקן ר' שמעטל במאי דמוקי לה ביותרת וב' הכליות למהוי כמאי דכתיב בגופיה לאגמורי לשעירי ע"ז כדאמר לקמן, והיכי מוקי לה לענין כדאמר לקמן, והיכי מוקי לה לענין

קרא וקשה לרבינו תם דאמר בשמעתא [לקמן מא.] דאילטריך לפר זה פר העלם דבר לאגמורי יותרת הכבד ושתי הכליות לשעירי עבודת כוכבים דלא ליהוי דבר הבא מן ההיקש חוזר ומלמד בהיקש ואי יו איתקש כל הנהו דכתיבי בהאי קרא אהדדי אם כן שעירי עבודת

אמין שבאצבע יבדם ישיהא אבדם שיעור

מבילה מעיקרא יומבלי ולא מספג ואיצמריך

למכתב א בדם דאי כתב רחמנא ומבל הוה

אמינא אע"ג דליכא שיעור מבילה מעיקרא

כתב רחמנא בדם ואי כתב רחמנא בדם ה"א

אפי' מספג כתב רחמנא ומבל ² מזבח קמרת

סמים בו למה לי בשאם מלא נתחנך המזבח

בקטורת הסמים לא היה מזה תניא כוותיה

דרב פפא יועשה כאשר עשה מה ת"ל לפר

לרבות פר יום הכפורים לכל מה שאמור

בענין דברי רבי 🗈 א"ר ישמעאל ק"ו ומה

במקום שלא הושוה קרבן לקרבן השוה

מעשים למעשים מקום שהשוה קרבן לקרבן

אינו דין שישוה מעשה למעשה אלא מה

ת"ל לפר זה פר העלם דבר של צבור לפר

זה פר כהן משיח אמר מר ומה במקום שלא

הושוה קרבן לקרבן מאי לא הושוה קרבן לקרבן אילימא פר יוה"כ ושעיר יום הכפורים

איכא למיפרך מה להגך שכן נכנם דמם לפניי

ולפנים אלא פר העלם דבר של צבור ושעירי

עבודת כוכבים איכא למיפרך מה להגך שכן

מכפרין על עבירות מצוה ידועה אלא פר

העלם דבר של צבור ושעיר של יום הכפורים

והכי קאמר ומה במקום שלא הושוו קרבן

לקרבן דהאי פר והאי שעיר הושוו מעשים

למעשים למאי דכתב בהו מקום שהושוה

קרבן לקרבן דהאי פר והאי פר אינו דין

כוכבים גופייהו דדרשינן מהחטאת נילף מפר כהן משיח גופיה דמפורשים בגופיה יותרת הכבד ושתי כליות וגס יח תרווייהו שעירי עבודת כוכבים וכהן משיח דכתיבי בהאי קרא מריבויא וכן בפרק איזהו מקומן (לקמן דף מט:) דאינטריך כאשר יורם למילף יותרת בשעירי עבודת כוכבים שלא תאמר דפר העלם הוי דבר הבא מן ההיקש וכן נמי אמרינן בשמעתין [מא.] סד"ח הני מילי הזחות דכתיבי בגופיה אבל יותרת ושתי הכליות דלא כתיבן בגופיה אימא לא ואי הוקשו לפר כהן משיח הא כתיבי בגופיה כמו בפר יום הכפורים יש בדם ובטבילה כן פי׳ רבינו ילחק בר׳ אברהם זל״ל * ומיהו יש ליישב לפירוש הקונטרס דלח דמי דפשטא דקרא ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת מקיש פר ראשון לפר אחרון דהיינו פר יום הכפורים לפר כהן משיח אבל לפר החטאת דמוקמה כו בפר כהן משיח ובשעירי עבודת כוכבים אין נחשב היקש כלל ומיהו קשה את בדם וטבילה בשעירי עבודת כוכבים מנין כאן דמפר העלם לא הוי כמאן דכתיב בגופיה כמו ביותרת דבסמוך הניחא לרבי ישמעאל אלא לרבי דדריש לפר זה פר יוה"כ מנא ליה דבשלמא יותרת לא קשיא דנפקא ליה מכאשר יורם כדאיתא בפ׳ איזהו מקומן (ג"ז שם) דאייתר

בפר כהן משיח למיהוי כמאן דכתיב

בגופיה דפר העלם אבל בדם וטבילה

לא שייך ביה ° ונראה לר"ת כבו דלא איתקוש כולהו אהדדי אלא כולהו איתקש לפר העלם ופר העלם הוקש לפר כהן משיח ובפר העלם דלא כתיב ביה בדם הא כתיב ביה וטבל אלבעו מן הדם דמשמע שפיר שיהא בו שיעור טבילה מעיקרא כמו בדם והא דנקט בדם לפי שהוא תחילה בפרשה בפר כהן משיח וכי תימא הא אינטריך להא דמסקינן בפ"ק דמנחות (דף ז:) ולקמן בפרק דם חטאת (דף פג:) מן הדם בש שבענין לא מוטבל בדם דריש אלא מן והזה מן הדם באלבעו דכתיב בפר כהן משיח בתר וטבל חדע דהא מפרש כרו למעוטי משיריים כהו שבאלגבע שלא יזה פעם שניה ומה ענין זה גבי וטבל ואם תאמר ובחטאות החיצונות מנא לן את בדם וטבילה הלא אפילו פנימי מפנימי לא יליף אלא בהיקש ובפ"ק דמנחות (דף ז:) משמע דאימיה בכל חטאות דקאמר דקומץ אינו קדוש לחלאין משום דילפינן מדם כל שכן דאית לן למילף דם מדם ולפי׳ רבינו תם ניחא דבחטאות החילונות כתיב מן הדם דהוי כמו בדם וכתיב בהו ולקח דדרשינן שיעור לקיחה כי היכי דדרשינן וטבל שיעור טבילה וחת להכשיר אמין שבאלבע ילפינן מקל וחומר חילונות מפנימיות ומיהו לריך לדקדק מכל מקום היכי ילפינן קומץ מדם דאפילו דם מדם לא יליף: (מוספת) וקשה דבפר העלם לא כתיב את וא"כ להכשיר אמין מנא ליה בפר יום הכפורים ובמסורת כתב הדמאה כו את תניינא לא כתב את וכן כתב רבינו סעדיה בקרא דמן הדם לא כתיב את: ח לאת בדם ומבילה. הוה מצי למימר נמי לאהל מועד לכדאמרן לעיל שאם נפחתה תקרה כו' ולקטורת סמים לכדאמר נסמוך שאם לא נתחנך המזנח כו': תניא בוותיה דרב פפא בו'. משמע ליה דהא דקתני בברייתא לכל מה שאמור בענין דלאת בדם וטבילה קאמר דאי לא אחיא אלא לעכב לא הוה ליה למימר לכל מה שאמור בענין וליותרת ושתי הכליות ליכא למימר דהא בעבודת דם הוקשו ולשירים נמי לא קאמר דרבי בו נפקא ליה מקרא אחרינא

לקמן בפרק איזהו מקומן (דף נב.) ועוד ק"ו דרבי ישמעאל ומה במקום שלא הושוו לא שיין אלא גבי את בדם וטבילה: ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן בו'. ולקמן ביו בפרק איזהו

מקומן (גם זה שם) יליף כשו רבי ישמעאל מתן דם ליסוד בפר

יום הכפורים מקל וחומר ומה אם מי שאין נכנס דמו לפנים חובה טעון יסוד ההוא ק"ו לא הוה מלי למימר הכא משום את דהוי קולא להכשיר אמין שבאלבע והאי ק"ו דהכא לא מלי למימר התם דלא ילפינן מהאי ק"ו דבר חדש ליתן האמור של זה בזה דהא חזינן דחלוקין בכמה דברים ולא ילפינן מהאי דינא אלא דלמאי דכתב בהו לריך שיהא זה כזה דבאותו ענין שיעשה הזאות של זה יעשה הזאות של זה והיינו לאת בדם וטבילה חדע מדלא פליג רבי ישמעאל אלפר זה פר כהן משיח לעכב דלמה לי תיפוק לי מהאי קל וחומר ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן בפר העלם ושעירי עבודת כוכבים הושוו מעשים למעשים דמעכבי מקום שהושוה קרבן לקרבן לא כל שכן דמעכבי ומיהו יש לדחות דמה להנך שכן הושוו בליבור:

קרא פר יום הכפורים לפר העלם הוא דאיתקש דבדידיה קא מישתעי קרא ובפר העלם לא כתיב את בדם וטבילה ח הא אמרן כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח אלמא לפר כהן משיח נמי איתקוש ובפר יום הכפורים לא כתיב את ולא כתיב טבילה ולא

כתיב בדם דהכי כתיב די ולחח מדם הפר הו באלבעו ואקשינ׳ להאי ללמד הימנו הילכות ריבוייה של את והילכות בדם וטבילה כדמפרש: [להכשיר אמין]. תמן תנינן (חולין נה:) היא האם היא טרפחת היא שלפוחית וכל שלפוחית היא וושיא״ה כעין אותה של דג כדאמריגן במסכת ע"ו ה בשליפוחה גבי עוברי דגים ואם של בהמה כולה עשויה אבעבועות. תשובת מורי: את להכשיר אמין שבאלבע. שאם עלתה לו אם באלבע שקורין וושיא״ה כמו ניטלה האם דאלו טריפות (חולין ד' נד.) לא הויא חלילה דאיחרבי מאח אלבטו את הטפל לאלבעו 0: בדם שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא גרסינן. משעת קבלה ראשונה למעוטי קבל פחות מכדי טבילה (כ) בכלי זה ופחות מכדי טבילה בכלי זה ועירבן והכי מפרש לה במנחות (דף ז:) ולקמן בפרק דם חטאת (דף נג:) ויליף מבדם מדקרינן וטבל (ג) בדם ולא קרינן . כבר בדם משמע בדם שהיה משעה ראשונה: מספג. מקנח בדופני הכלי. כן שמעתי במנחות: הכי גרסינן הוה אמינא אף על גב דליכה שיעור טבילה מעיקרה. הלה שיהא בו עכשיו: אפילו מספג. דאשיעורא בעלמא הוא דקפיד קרא: מובח קטרת הסמים למה לי. השתח

דדרשת אשר באהל מועד על כל האמור כו' מזבח קטרת הסמים

מאי דרשת ביה דהאי זו יתירא דהא כתיב אשר לפני ה': שאם לא נחחנך כו'. אם אירע פר העלם בעוד המזבח חדש שלא הקטירו עליו קטרת מעולם: סניא כווסיה דרב פפא. דהיקשא לאת בדם וטבילה אתא חו: לכל האמור בענין. הכל בכלל יו את בדם וטבילה: קל וחומר. כלומר אין לריך להביא פר יום הכפורים לכאן דמקל וחומר נפקא שכל דרכי פר העלם ז בו: ומה במקום שלא הושווה קרבן לקרבן. שאין הבהמות ממין אחד. ולהמן מפרש מאי היא: **הושוו מעשים למעשים.** מעשה עבודותיהו שוין של זה לשל זה: מקום שהשוה קרבן לקרבן. כגון פר יום הכפורים ופר העלם או ששניהם מין אחד אינו דין שיהא עבודותיהן שוות לעבודות שהלריך הכתוב לשניהן כגון הזאות שבהיכל ושבמזבח יהו בו מעשי עבודותיהן שוין לחת בדם וטבילה: אלא מה חלמוד לומר לפר זה פר העלם. ולקמן [מת.] פריך מאי קאמר הא קרא בדידיה קאי: לפר. כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח בא להקישו לזה לפוסלו בחיסור מתנות כדפרישית לעיל" דבפר כהן משיח לא נכפלו ולריך ללמוד מזה: אילימא דפר ושעיר של יום הכפורים. שלא הושוו הבהמות שזה פר חה שעיר הושוו מעשים של זה למעשים של זה שכל עבודותיהן שוות מקום שהושוו קרבן לקרבן כגון פר כהן משיח יו ופר יוה״כ דשניהן מין אחד אינו דין כו': מה לפר ושעיר של יוה"כ. דין הוא שיושוו מעשה עבודותיהן שהרי נכנס דם שניהם לפני ולפנים ואין חילוק ביניהם תאמר שיושוו פר העלם ייו ופר יום הכפורים בעבודות האמורות בהן שלא הושוו בכניסה לפני ולפנים שזה נכנס וזה לא נכנס: אלא פר העלם ושעירי עבודת כוכבים. שהושוו מעשיהם דאמרן לעיל החטאת לרבות שעירי עבודת כוכבים ואף על פי שלא הושוו הרבן להרבן דהאי פר והאי שעיר: שכן שניהם מכפרין על עבירום מלוה ידועה. לפיכך הושוו מעשיהם תאמר שיושוו 🖦 מעשה פר העלם ומעשה פר יום הכפורים שכן לא הושוו בכפרתן שזה מכפר על עבירת מלוה שאינה ידועה וזה מכפר על ידועה כדאמר בשבועות (דף ב.) על שיש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה לבסוף שכשנטמא ידע שנטמא ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש ושוב לא נודעה לו כניסתו שעיר הנעשה בפנים על ישראל ופר על כהנים תולה עד שיוודע לו ויביא בשולה ויורד:

הגהות הב"ח (א) גם' לכל מה שאמור בעניו לה) גם לכל מה שחנות בענין דברי רבי. נ"ב כל"ל ול"ג רבי עקיבא כן משמע בתוספות וכן שאמרו דאי לא אתא אלא לעכב טומרו להי כל חמו למה לדיך קרא כו' ואי ר"ע הוא למה לדיך קרא לעכב והמניא וכילה מכפר אם כילה כיפר דברי ר"ע וק"ל וכ"כ להדיא בדף מא חוס' ד"ה ואמא ייי אי בוף מח מוס' ד"ה ואחת ליה שעיר כו' וכן בחוספות בדף זה ד"ה לא נלרכא וכן בכמה מקומות: (ב) רש"י ד"ה בדם וכו' מכדי מורוב בכלי זה וכו': (ג) שם בדם ולח הרינו בדם משמע בדם:

גליון הש"ם

[תום' ד"ה (מעמ' הקודם) לא נלרכה וכו' ומיהו יש ליישב נכרכה וכר ותיהו יש ניישב לפירוש הקונטרס. עי יומל דף מד ע"צ במוס' ד"ה אמיא כפרה וכר :שם וגראה לר"ת דלא אתקוש כולהו אהדרי ובו'. עי לקמן דף מז ע"ב במוס' ד"ה אלו ואלו וכו'ן:

לעזי רש"י

וושיא"ה וישיא"ה. שלפוחית.

שינויי נוסחאות

א] למכתב וטבל ואיצטרין למכתב בדם (כיימ, שימ, וכייה במנחות): ב] הסמים (שימ, וברשיי): ג] גי' מילקוט רבי עקיבא (הגרייב). וכ"ס כד"ו כי"מ ובתד"ה תניא, ומחקו ש"מ ובה"ז. ובש"מ ד"ה לכל גרים רבי. וע" ב"ח, קר"ל, מראה כהן וע" ב"ח, קר"ל, מראה כהן ומו"ק: ד] בכי"פ נוסף תריץ. וע" שטמ"ק על רש"י זה [נדפס יניי שמנייק על לשיי זה (נוספ, בעמ' שלמי')]: ה) הפר והזה באצבער (ישיים): ו) ללמוד (כתהייי): ו) דהא יתירא הוא דהא כנ"ל (ישים): ה) בש"מ נוסף ולא לענין לעכב: מ] בכלל ואפיי את לענין לעכב: מ] בכלל ואפיי את כי"ב. וכ"נ כוונת הש"מ): י] ס"ל כהן משיח (ש"מ וב"ש). יעי׳ באות שאח״ז ובח״ד. ובכתה״י כלפנינו: יא] ס״א כהן משיח (שמכ"י וב"ש, וכן הגיה רנשבורג). **ונכתה"י** כ יבן ל"ל שיהו (ש"מ): יגן ס"ל ר] ל"ל משוח (צ"ק). וככתה"י בלפנינו, וכן בש"מ ד"ה מה. וול"ב אחאי לא הגיה הצ"ה גם לעיל. עיי מתנה נח הצים המיקן גם נפיק, פי בש"נ חות יג]: מו] שיושוו פר העלם ופר יום (ש"ח). הל"ק גריס משוח [בתקום העלם] ור' בחות מלפנ"ז: מז] ויביא קרבן עולה יורד (כי״פ): יוֹ וֹאִי כשיטת יון האי כשיטת הקונטרס דאיתקש כל"ל (ש"ח:) יה] מכאן עד תיבת וכן נמחק נס"ל (ש"ח). וג" ל"ק דגם תרוייהו וכו' וכן כהן משיח כתיבי בהאי, וג" ל"ק"ט כיון יתרוייהו [ואח"כ ל"ל כתיבי] עי' ראש המזבח שמבאמ ועי׳ לחם המזכח שמכחר גירסתנו: ימ] ל"ל את בדם וטבילה ומיהו יש כו". והשחר נמסק (ש"ח): כ] דמוקמינן (ש"ח): בא] מנין למילף מפר העלם וליהוי כמאן כו' כל"ל (צ"ק): כב] לר"ת דלעולם לא (צ ק). כבן לויתו ולעולם לא איתקוש (ש"מ): כג] הדם מן הדם שבענין התם לא מוטבל הכהן אצבעו מן הדם דריש וכו׳ הדם דכתיב בפר כוי (ניית) (ש"מ): כד] מפרש התם (ש"מ): כה] ל"ל שיריים (ב"ש): כו] קדמאה כתיב את (ש"מ): בז] גי' ל"ק דרבי עקיבא וכד"ו כלפנינו. ועי' לעיל אות ג' ובאמרי לרופה: בח] ל"ל לקמן (ב"ש): במ] נדל"ל דיליף: